



KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 10.1.2000  
KOM(1999)750 endelig

**RAPPORT FRA KOMMISSIONEN**

**om gennemførelse af hvidbogen «Undervise og lære:  
På vej mod det kognitive samfund»**

## INDHOLDS- FORTEGNELSE

<b>I. FRA DET KOGNITIVE SAMFUND TIL KUNDSKABERNES EUROPA: HVIDBOGENS BIDRAG .....</b>	<b>4</b>
1. FREMME AF DE UNGES OG ARBEJDSTAGERNES BESKÆFTIGELSES- OG TILPASNINGSEVNE: VIDEN, EVNER, KOMPETENCER .....	4
2. FORØGELSE AF KUNDSKABERNES POTENTIALE.....	5
3. BIDRAG TIL ETABLERINGEN AF ET BORGERNES EUROPA.....	5
 <b>II. DE FØRSTE RESULTATER AF GENNEMFØRELSEN AF DE FEM MÅL I HVIDBOGEN.....</b>	 <b>5</b>
1. FORSØGENE.....	6
a) Automatiske tester til evaluering af viden og kompetencer.....	6
b) « Second chance »-skoler.....	7
c) Den Europæiske Volontørtjeneste.....	9
d) Det europæisk kvalitetsmærke til fremme af sprogindlæringen.....	9
2. FORANSTALTNINGER UDVIKLET I REGI AF FÆLLESSKABS- PROGRAMMERNE .....	10
<i>Mål I: At tilskynde til tilegnelse af ny viden.....</i>	11
<i>Mål II: At skabe en tættere forbindelse mellem skole og virksomhed .....</i>	11
<i>Mål III: At bekæmpe udstødelse.....</i>	11
<i>Mål IV: At sikre beherskelse af tre fællesskabssprog.....</i>	12
<i>Mål V: Lige behandling af fysisk investering og investering             i uddannelse .....</i>	13
3. LANCERINGEN AF NYE IDÉER OG ERFARINGSUDVEKSLING.....	13
 <b>III. HVIDBOGENS METODOLOGISKE BIDRAG TIL GENNEMFØRELSEN AF NYSKABELSER.....</b>	 <b>15</b>
1. FÆLLESSKABSINSTANSERNES BIDRAG TIL GENNEMFØRELSEN AF NYSKABELSER .....	16
2. SAMARBEJDET MED MEDLEMSSTATERNE .....	16
3. HENSYNTAGEN TIL DEN ENKELTES FORVENTNINGER OG BEHOV.....	17
 <b>KONKLUSION.....</b>	 <b>18</b>
<b>BILAG</b>	
Bilag 1 Automatiske tester til evaluering af viden og kompetencer.....	19
Bilag 2 « Second chance »-skoler (status) .....	20
Bilag 3 Prioriterede temaer for udvikling af fremmedsproglæringen .....	22

## GENNEMFØRELSE AF HVIDBOGEN: « UNDERVISE OG LÆRE: PÅ VEJ MOD DET KOGNITIVE SAMFUND »

Denne rapport har til formål at gøre rede for<sup>1</sup> forsøgs-, aktions- og refleksionsfasen i forbindelse med gennemførelsen af de fem mål, der blev fastsat i november 1995 i Kommissionens hvid bog « Undervise og lære : på vej mod det kognitive samfund »<sup>2</sup> :

- Mål I: Tilskynde til tilegnelse af ny viden;
- Mål II: Tættere forbindelse mellem skole og virksomhed;
- Mål III: Bekæmpe udstødelse;
- Mål IV: Beherske tre fællesskabsprog;
- Mål V: Lige behandling af fysisk investering og investering i uddannelse.

Efter vedtagelsen af hvidbogen tog Europa-Kommissionen initiativ til at igangsætte en bred debat om hvidbogens temaer. Også fællesskabsinstanser, Rådet<sup>3</sup>, Parlamentet<sup>4</sup>, Det Økonomiske og Sociale Udvalg<sup>5</sup> og Regionsudvalget<sup>6</sup> har drøftet de problemstillinger, der var rejst i hvidbogen. Kommissionen redegjorde for disse overvejelser i 1997 i en meddelelse: « Status over opfølgningen af hvidbogen – Undervise og lære: på vej mod det kognitive samfund »<sup>7</sup>. Desuden har fællesskabsinstanser, medlemsstater, arbejdsmarkedets parter, universiteter og forskningsinstitutioner og NGO'er hver for sig ydet deres bidrag, hvilket har muliggjort igangsættelsen af forsøg inden for rammerne af de eksisterende fællesskabsprogrammer, på områderne almen uddannelse, erhvervsuddannelse og ungdomsanliggender<sup>8</sup>.

Der kan ikke være tale om at gennemføre en egentlig endelig evaluering nu af gennemførelsen af de fem mål i hvidbogen, for så vidt som en stor del af de igangsatte foranstaltninger endnu ikke er gennemført. Men efter at have understreget **hvidbogens bidrag til konceptet om et kundskabernes Europa (I)** er det muligt ved udgangen af 1999 at **gøre rede for resultaterne** af dens egentlige gennemførelse (II) og vurdere disses **metodologiske**

---

<sup>1</sup> Kommissionen efterlever således de forpligtelser, den indgik ved Rådets møde den 27. juni 1997, hvorfra det fastslås i konklusionerne (EFT C 303, 4/10/97), at « Rådet noterer sig med interesse, at Kommissionen har begyndt en række forsøg – vedrørende de forskellige mål – hvorom den vil aflægge rapport til Rådet ... ».

<sup>2</sup> (Luxembourg : Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer, 1996).

<sup>3</sup> Rådets konklusioner af 6. maj 1996 om hvidbogen, EFT C 195 af 6.7.1996

<sup>4</sup> Forslag til beslutning om Kommissionens hvidbog om almen uddannelse og erhvervsuddannelse, EFT C 115 af 14.4.1997

<sup>5</sup> Udtalelse fra Det Økonomiske og Sociale Udvalg om « Kommissions hvidbog om almen uddannelse og erhvervsuddannelse, EFT C 295 af 7.10.1996

<sup>6</sup> Udtalelse fra Regionsudvalget om « Hvidbogen om almen uddannelse og erhvervsuddannelse »; EFT C 182 af 24.6.1996

<sup>7</sup> (KOM(97) 256 endelig).

<sup>8</sup> Denne rapport dækker ikke samtlige fællesskabsprogrammer på områder, som f.eks tiltag under Den europæiske Socialfond.

**bidrag** til gennemførelsen af nyskabelser, der er blevet til på initiativ af fællesskabsinstanser og i samarbejde med medlemsstaterne (III).<sup>9</sup>

## **I. FRA DET KOGNITIVE SAMFUND TIL KUNDSKABERNES EUROPA: HVIDBOGENS BIDRAG**

Debatten, der blev igangsat af hvidbogen om den plads, som almen uddannelse og erhvervsuddannelse skal indtage i morgendagens Europa, har været med til at danne grundlaget for konceptet «**kundskabernes Europa**». I præamblen til **Amsterdam-traktaten**, der blev undertegnet den 2. oktober 1997, har man nedfældet Unionens vilje til «*at tilskynde til, at deres folk opnår det højest mulige videnniveau gennem bred adgang til uddannelse og vedvarende ajourføring heraf*». Unionen har desuden i sin **Agenda 2000** introduceret politikker, der udgør de naturlige drivkræfter for «videnssamfundet» (nyskabelse, forskning, almen uddannelse og erhvervsuddannelse), og som udgør en af de fire grundlæggende akser for dens politikker indadtil. Ved **det ekstraordinære rådsmøde i Luxembourg** i november 1997 blev der defineret en fælles europæisk strategi for beskæftigelsen med særlig vægt på den betydning, som almen uddannelse og erhvervsuddannelse har herpå.

Kommissionens meddelelse fra november 1997 (KOM(97)563) «For et kundskabernes Europa», der havde til formål at lægge op til, hvilken retning de fremtidige programmer inden for områderne almen uddannelse, erhvervsuddannelse og ungdomsanliggender skulle tage i perioden 2000-2006, var primært rettet mod idéen om gradvist at **etablere et åbent og dynamisk europæisk uddannelsesområde**.

Gennemførelsen af hvidbogen har ydet sit bidrag til **fastsættelsen af tre hoveddimensioner** i forbindelse med etableringen af **kundskabernes Europa, nemlig**

- at fremme de unges og arbejdstagernes beskæftigelses- og tilpasningsevne: viden, evner, kompetencer;
- at øge kundskabernes potentiale og
- at bidrage til etableringen af et borgernes Europa.

### **1. FREMME AF DE UNGES OG ARBEJDTAGERNES BESKÆFTIGELSESGEVNE OG TILPASNINGSEVNE : VIDEN, EVNER, KOMPETENCER**

Der er her tale om et af de væsentligste punkter i hvidbogen, som går ud på:

- **At åbne for nye måder at anerkende kompetence på** ved at give den enkelte mulighed for at få anerkendt sin kompetence i et smidigt og permanent system, f.eks. ved indførelse af troværdige evaluerings- og valideringstester.
- **At udvikle lærlingeuddannelser på europæisk plan.** Rådet vedtog i december 1998 en beslutning om indførelse af den såkaldte «EUROPASS-uddannelse», der er et «fællesskabsinformationsdokument». Kommissionen vil i samarbejde med medlemsstaterne iværksætte en plan, der skal sikre dets anvendelse fra 1. januar 2000.
- **At gennemføre en genindslusning på arbejdsmarkedet via et uddannelsesforløb, der er «individuel» tilpasset unge,** der er udstødt fra samfundet, ved at inddrage dem i forløb på «second chance»-skoler eller i andre former for forsøg i medlemsstaterne.

---

<sup>9</sup> Flere andre initiativer er ligeledes taget af medlemsstaterne eller de aktører, der er omfattet af de forskellige mål i hvidbogen, som det ikke har været muligt at behandle i denne rapport.

- **At igangsætte Den Europæiske Volontørtjeneste**, der udgør en meget vigtig læringsmekanisme (« *learning by doing* ») for de unges personlige udvikling og erhvervelse af erfaringer. Den giver de unge lejlighed til at engagere sig personligt i et kollektivt projekt og til gengæld erhverve sig nye kompetencer og egenskaber, der kan øge deres beskæftigelsesevne.
- **At udvikle fremmedsprogsundervisningen og –læringen** og således fremme mobiliteten og gøre det muligt at finde beskæftigelse.
- **At tilskynde arbejdstagerne til at investere** i deres evner og kompetencer med henblik på livslang uddannelse og i « det fælles ansvars » ånd.

## 2. FORØGELSE AF KUNDSKABERNES POTENTIALER

Hvidbogen har foreslået følgende gennemført:

- **Nye valideringsmåder til anerkendelse af kvalifikationer** ved etablering af en række automatiserede evalueringstester inden for en bestemt række områder for almen eller mere faglig viden – såsom kemi, edb, ledelse m.v. – med henblik på at tilskynde den enkelte til erhvervelse af ny viden gennem hele livet.
- **Tættere forbindelse mellem skole og virksomhed**, navnlig ved yderligere at udvikle skolepartnerskaber mellem skoler og virksomheder og ved at gøre noget ved lærernes uddannelse for at forbedre deres viden om virksomhedsmiljøet.
- **Bekæmpelse af udstødelse** og fremme alles adgang til livslang uddannelse. Der er her tale om « second chance »-skoler men også om de midler, der gives alle til at erhverve den nødvendige grundlæggende viden og også ny viden.
- **Beherskelse af mindst tre fællesskabssprog** og forøgelse af alles sproglige kompetence i forhold til deres faglige evner.
- **Mobilisering af de finansielle midler** hos de forskellige berørte aktører for at gøre det muligt at erhverve det højeste mulige vidensniveau.

## 3. BIDRAG TIL ETABLERINGEN AF BORGERNES EUROPA

Etableringen af et fælles uddannelsesområde kræver, at der bibringes hver enkelt europæer en **sand følelse af at høre til i et fælles socialt og kulturelt område**. En sådan følelse følger ikke kun af et videns- og kompetenceindhold, som europæerne har til fælles, men også af en praksis, som de har erhvervet om aktiv solidaritet, og som støtter sig på **en gensidig forståelse af de forskellige kulturer**, der udgør Europas originalitet og rigdom.

Det er ligeledes at give alle **lige adgang til disse værdier og deres realitet**. Kundskabernes Europa vil ikke kunne acceptere, at nogle har adgang til kundskaber, mens andre er udelukket herfra. Hvidbogen har ligeledes insisteret på, at der stræbes efter kvalitet og effektivitet i undervisningen og læringen om sprog og kulturer, idet man har fundet, at **kendskab til sprog og kulturer** udgør et væsentligt element i udøvelsen af unionsborgerskabet.

## II. DE FØRSTE RESULTATER AF GENNEMFØRELSEN AF DE FEM MÅL I HVIDBOGEN

Hvidbogen indeholdt nogle meget ambitiøse mål for almen uddannelse og erhvervsuddannelse, såsom bekæmpelse af udstødelse eller beherskelse af tre fællesskabssprog for alle europæere, men samtidig foreslog den igangsættelse af en række afgrænsede og konkrete aktioner såsom etableringen af såkaldte « second chance »-skoler eller tildeling af et europæisk kvalitetsmærke med henblik på at tilskynde til

fremmedsproglæring. Hvidbogen gav faktisk for hver enkelt af de generelle mål et eksempel på *et væsentligt forsøgsprojekt*, der ville kunne igangsættes på fællesskabsplan, og som ville kunne få afsmitnings- og demonstrationseffekt.

Ved udgangen af 1999 kan man konstatere, at Kommissionen inden for de fem områder, der var prioriteret i hvidbogen for at kunne etablere det kognitive samfund, har kunnet:

- gennemføre egentlige **forsøg** (1), der for Den Europæiske Volontørtjenestes vedkommende har resulteret i et nyt fællesskabsprogram;
- fortsætte og uddybe de **aktioner, der allerede var igangsat inden for rammerne af de eksisterende programmer**, og berige disse med nye aktioner (2);
- **igangsætte nye idéer** og udføre undersøgelser for at **søge efter midler til at føre disse idéer ud i livet** (3). Den har samtidig bestræbt sig på at formidle og sprede kendskabet til de resultater, den var nået frem til.

## 1. FORSØGENE

### a) Automatiske tester til evaluering af viden og kompetencer

I forbindelse med igangsættelsen af forsøg har Kommissionen i overensstemmelse med *Leonardo da Vinci*-programmet henvendt sig til interesserede aktører ved hjælp af offentlige udbud, og den har ligeledes henvendt sig til de tematiske net, der er blevet til i regi af universitetssamarbejdsprojekterne under *Socrates*-programmet. Det har således været muligt at gennemføre en række pilotprojekter (se bilag I), der sigter på **udvikling er prototyper for evaluering og validering af viden og kompetencer** inden for følgende områder:

- pilotprojekter under *Socrates*-programmet: jura, geografi, miljølære og fødevareteknologi, biologi, kemi, vandmiljø, sprog, ingeniørstatistik.
- pilotprojekter under *Leonardo da Vinci*-programmet: matematik, fysik, skriftlig udtryksfærdighed, edb, nøglefærdigheder, marketing, bankvæsen, kundeservice, montage.

Disse projekter udløber ved udgangen af 1999.

Kommissionen har fulgt disse projekters udvikling på tæt hold med henblik på at sikre:

- en konsolidering af testernes struktur fra et indholdsmæssigt og teknisk (software) synspunkt;
- en gennemførelse af effektevalueringer hos de akademiske og faglige partnere såvel som hos et begrænset antal potentielle brugere;
- bevidstgørelse af den socioøkonomiske verden for denne nye vej til erhvervelse af kundskaber og validering af selv-evalueringsresultater;
- feedback og udarbejdelse af retningslinjer for testkandiaterne.

Der er blevet etableret et Internetsted på Europa-serveren, der giver generelle oplysninger om fællesskabsaktionen såvel som en kortfattet beskrivelse af de eksisterende projekter.

For at sikre produktkvaliteten er projekterne blevet underkastet en **foreløbig evaluering af en gruppe uafhængige eksperter** i juni og juli 1998, der efter at have konstateret de udviklede prototypers enorme potentiale hvad f.eks. angår definition af målgrupper, testernes karakter (uddannelse, certificering eller en blanding af de to) eller endog indførelse af en "lokal" tilgang i spørgsmål og billeder for at tage hensyn til de forskellige landes kulturelle traditioner

og de anvendte sprogs forskellighed. Efter denne evaluering er projektkoordinatorerne blevet bedt om at færdiggøre produkterne for at gøre det muligt at styrke og forbedre indholdet i testerne såvel som at konsolidere de tekniske og teknologiske aspekter. Denne projektfase vil være **tilendebragt ved udgangen af 1999**.

Kommissionen tilrettelagde - i et ønske om at komme videre med en afprøvning af produkternes antagelighed hos de akkrediterende myndigheder og hos de potentielle brugere - i februar 1999 en række præsentationer af udvalgte prototyper for en udvalgt gruppe af europæiske organisationer for højere uddannelsesinstitutioner og lærde selskaber, arbejdsmarkedsparter, faglige sammenslutninger, studerende og repræsentanter for de berørte tjenestegrene i de europæiske institutioner.

De testprototyper, der er etableret i disse forsøgsprojekter, har vist, at de automatiserede tester kan fungere som evalueringsinstrument, navnlig med henblik på anerkendelse af kompetencer og ligeledes kan fungere som:

- et værktøj til selvevaluering af den individuelle erhvervelse af kundskaber, der således gør det muligt for den enkelte i større udstrækning at bestemme sammensætningen af sine kvalifikationer og som
- et værktøj til styring og støtte af uddannelsen af virksomhedernes personale.

De retter sig mod **flere målgrupper**, navnlig:

- **studerende**, der ønsker at erhverve sig yderligere kundskaber inden for deres konkrete studieområde eller inden for andre områder uden for deres studieprogram;
- **unge**, der ikke har haft mulighed for at fuldende deres studier i det formelle uddannelsessystem, og som gerne vil erhverve sig kundskaber inden for et konkret område;
- **voksne**,
  - der er interesserede i at udvide deres viden for at kunne imødekomme behovene på arbejdsmarkedet eller forandringer i samfundet som helhed,
  - der er interesserede i at øge deres viden eller efteruddanne sig med henblik på indslusning på arbejdsmarkedet;
- **enhver person**, der ikke har fuldendt den obligatoriske skolegang, eller som ikke har fulgt en formel uddannelse;
- **enhver fagligt uddannet person**, der er interesseret i at forbedre eller øge sin viden inden for specifikke uddannelsesområder.

Kommissionen har planer om i begyndelsen af år 2000 at organisere en **sensibiliseringskampagne** for dette nye middel til validering af tilegnet viden bl.a. over for de forskellige "netværk" på grund af de transnationale partners multiplikatorrolle. Tilskyndelsen til projekter af denne type udgør ligeledes en del af de nye aktiviteter, der er fastsat for den nye fase af fællesskabsprogrammerne Socrates og Leonardo da Vinci.

## b) « Second chance »-skoler

Målgruppen for pilotprojekterne omkring « second chance »-skoler er unge, der er socialt udstødte, har forladt uddannelsessystemet, er over den skolepligtige alder og hverken har de kvalifikationer eller kompetencer, der er nødvendige for at finde et job eller for at blive indsluset i de eksisterende erhvervsuddannelser. Det drejer sig om at få disse unge ind i en social og faglig dynamik ved at foreslå dem en bred vifte af uddannelsesmuligheder af kvalitet, der er tilpasset deres individuelle behov, og som har beskæftigelse som konkret endemål.

Det er klart, at de **særlige egenskaber** ved et sådant initiativ i stor udstrækning afhænger af omstændighederne og behovene på lokalt og nationalt plan. Ikke desto mindre har det været muligt at definere nogle væsentligste elementer, som skal være opfyldt for de enkelte projekter:

- de skal have en **målgruppe udelukkende bestående af unge**, der ikke længere på nogen måde er underkastet skolepligt;
- der skal være et **aktivt partnerskab** mellem lokale myndigheder, sociale myndigheder, sociale foreninger og den private sektor;
- der skal være en **målrettet pædagogisk tilgang** baseret på den enkeltes behov, interesser og evner og stimulering af en aktiv og konstruktiv læring, hvor tilegnelsen af **kompetencer inden for edb** og anden ny teknologi er givet en central rolle;
- der skal være en **fleksibel tilrettelæggelse**, der muliggør en kombination af indlæring af grundlæggende færdigheder (læse, skrive, regne, udtryksfærdighed) og praktiske uddannelsesmoduler ved og i virksomheder;
- for at fremme en integreret strategi for byfornyelse, der sigter på både at give nye perspektiver for de unge og deres miljø finder de fleste projekter sted i **belastede storbykvarterer**, hvor de unge bor og mødes.

Kommissionen har valgt en strategi, der gør det muligt at udvælge pilotprojekter i tæt samarbejde med de kompetente nationale og lokale myndigheder. Den har valgt en udvælgelsesstrategi, der kan beskrives i følgende to faser:

- **i en første fase** har Kommissionen på initiativ fra skolen støttet **ét pilotprojekt pr. land** i tæt samarbejde med de kompetente ministerier. Spanien, Frankrig og Tyskland har hver været vært for to pilotprojekter;
- dernæst er Kommissionen som følge af den store succes som en anden fase begyndt at **tilskynde medlemsstater** med en stor efterspørgsel til at **etablere nationale netværk** eller ordninger, der gør det muligt at skabe forbindelser mellem alle « second chance »- eller lignende skoler. I Frankrig ('Nouvelles Chances'-programmet), i Det Forenede Kongerige ('New Start'-programmet, 'Learning Cities'-initiativet) og i Italien (et program med ressourcecentre mod skolespredning) eksisterer der meget konkrete perspektiver, og i Grækenland er « second chance »-skolerne blevet integreret i uddannelsessystemet.

Parallelt hermed har Kommissionen i maj 1998 etableret noget, den har kaldt den « **anden søjle** », der sigter på at samle de succesrige foranstaltninger til indslusning af de mest belastede unge uanset, om disse foranstaltninger er blevet gennemført på foranledning af medlemsstater, lokale myndigheder (regioner eller byer) eller virksomheder. En **europæisk sammenslutning** af « second chance »-skolebyer blev etableret den 4. juni 1999 med henblik på at fremme kontakter mellem skoler, konsolidere « second chance »-skoleinitiativets



originalitet samt yde hjælp til byer, der ønsker at etablere en « second chance »-skole. Det var ligeledes målet at fremme udvekslinger og bedste praksis med henblik på at sprede resultaterne heraf yderligere, uddrage de mest relevante elementer, der kan anvendes af andre, og give incitament til nye forsøg.

Som fastsat er en række « second chance »-skoler blevet integreret i **indsatsen for en varig byudvikling i Den Europæiske Union**<sup>10</sup>. Kampen mod frafald og skolenederlag udgør en af retningslinjerne i de **nationale beskæftigelsesplaner**. **Europarådets** parlamentariske forsamling vedtog en resolution den 23. juni 1999 til fordel for gennemførelsen af pilotprojekter med « second chance »-skoler i Europarådets 41 medlemsstater.

Kommissionen vil udarbejde en rapport i løbet af første halvdel af år 2000, hvori den vil gøre status over de første resultater, der er nået i « second chance »-skoleprojektet såvel som deres teoretiske og metodologiske bidrag til kampen mod social udstødelse af unge uden kvalifikationer.

### c) Den Europæiske Volontørtjeneste

Pilotprojektet omkring Den Europæiske Volontørtjeneste har udviklet det koncept, der allerede lå i Ungdom for Europa-programmet om at gøre det muligt for unge at gennemføre en lang frivillig volontørperiode (mellem 6 og 12 måneder) uden for deres hjemland, både i og uden for Fællesskabet. Det pilotprojekt, der er gået forud for programmet *Den Europæiske Volontørtjeneste*, der blev vedtaget i 1998, har gjort det muligt for over 2.500 unge at bidrage til værtslokalitetens velfærd. Den unge volontør deltager således på fuld tid i almennyttige projekter, der gør noget for almenvellet, og gennemgår samtidig en personlig og/eller interkulturel læringsproces.

Dette pilotforsøg har gjort det muligt at eksperimentere med nyskabende styringsmåder i forbindelse med de unges praktik og ledsagelse såvel som deres uddannelse inden og under den europæiske volontørtjeneste. Den Europæiske Volontørtjeneste, der er baseret på et snævert partnerskab mellem en hjemstruktur og en værtsstruktur for den unge, er en konkret illustration af de unges solidaritet over for mindre gunstigt stillede personer og lokalsamfund. Det er ligeledes et alternativ, der gør det muligt for den unge selv at opbygge et forløb til integration og deltagelse i samfundslivet.

### d) Det europæiske kvalitetsmærke til fremme af sprogindlæringen

I forbindelse med iværksættelsen af mål IV foreslår hvidbogen, at der indføres et europæisk kvalitetsmærke, der efter en debat med medlemsstaterne er blevet defineret som et europæisk kvalitetsmærke, der uddeles ikke til Europaklasser men til europæiske initiativer inden for området fremmedsprogundervisning og -læring for at sprede oplysninger om nyskabende tiltag og tilskynde initiativtagerne til sådanne projekter. Denne tilgang, der er støttet af medlemsstaterne, styrkes af en decentraliseret gennemførelse.

Rent faktisk har en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter for medlemsstaterne bidraget til definitionen af projektet og dets gennemførelse i de forskellige lande. **De nationale myndigheder er således ansvarlige for gennemførelsen på nationalt plan**: de kan komplettere de fastsatte europæiske kriterier med nationale kriterier; de afgør udvælgelsesmåden for projekterne; de udpeger en struktur til behandling af ansøgningerne og nedsætter en jury, der nødvendigvis omfatter en repræsentant fra et andet land i Den Europæiske Union. **Kommissionen sikrer mærkets europæiske karakter** ved at tilrettelægge en indsamling og udveksling af informationer og støtte den informationskampagne, der er organiseret af de forskellige deltagende lande (Den Europæiske

---

<sup>10</sup> KOM (1998) 605 endelig

Union plus Island og Norge). Den fremmer dissemineringen af oplysninger om projekter, der har modtaget et kvalitetsmærke.

Til trods for det meget korte tidsrum, der var til rådighed for informationskampagnerne, såvel som de meget begrænsede ressourcer, der var til rådighed på fællesskabs- og nationalt plan, har pilotprojektet til iværksættelse af kvalitetsmærket skabt stor interesse. I alt 545 ansøgninger om tildeling af kvalitetsmærket er modtaget af de ansvarlige nationale myndigheder. Der er i alt blevet tildelt 123 kvalitetsmærker, som fordeler sig som følger (totalen udgør mere end 100% som følge af, at et projekt ofte omfatter mere end én gruppe og/eller mere end ét sprog): 41% til projekter, der omhandlede elever mellem 13-18 år; 30% til projekter, der omhandlede almen uddannelse eller erhvervsuddannelse for voksne; 18% til projekter, der omhandlede skoler på primært niveau; 4% til projekter, der omfattede førskolesektoren og andre 15% til projekter, der omfattede erhvervmæssig udvikling af lærere og undervisere og 2% til projekter, der omhandlede forældre til elever. Alle Fællesskabets sprog var omfattet, om end der var en pæn overvægt af de mest anvendte sprog: 50% af de projekter, der modtog kvalitetsmærket, omhandlede engelsk (ofte blandt andre sprog), 43% fransk og 30% tysk.

Pilotfasen blev afsluttet på tilfredsstillende vis med afholdelsen i Bruxelles i marts 1999 af et europæisk arrangement, der omfattede 29 typiske projekter blandt dem, der havde erhvervet kvalitetsmærket. Arrangementet gjorde det muligt at præsentere projekterne for kolleger fra andre lande såvel som for beslutningstagere og journalister, der ligeledes deltog. Ved denne lejlighed blev der uddelt en publikation. En revideret version af denne er tilgængelig på Kommissionens websted (<http://europa.eu.int/en/comm/dg22/language/label.html>).

Et projekt til evaluering af pilotfasen er allerede blevet drøftet med gruppen af repræsentanter for de deltagende lande og er ved at være tilendebragt. Evalueringen viser en enstemmig vilje fra de deltagende landes side til at fortsætte initiativet i år 2000 og derefter. De fremtidige prioriteter vil bl.a. være:

- i samarbejde med medlemsstaterne at identificere mulighederne for:
  - at tilnærme initiativet til Socrates- og Leonardo-programmerne, som det europæiske kvalitetsmærke er tæt tilknyttet til;
  - at lette tildelingen af fællesskabsfinansiering, der har til formål at bidrage til omkostninger i forbindelse med informationskampagner, til nationale forvaltningsorganer;
- fortsat at udnytte aspektet "livslang læring" ved at dække alle etaper af almen uddannelse og erhvervsuddannelse;
- fortsat at sikre en bred sproglig dækning og så vidt muligt øge antallet af ansøgninger fra projekter, der sigter på de mindre talte og mindre udbredte sprog i Den Europæiske Union;
- at etablere en regelmæssig tidsplan for kvalitetsmærket, der er sammenhængende på europæisk plan, bl.a. ved at tilskynde alle de deltagende lande til at lancere en årlig, åben indkaldelse af forslag og til at tildele kvalitetsmærket og arrangere tildelingsceremonier mellem september og december hvert år.

## **2. FORANSTALTNINGER UDVIKLET I REGI AF FÆLLESSKABSPROGRAMMERNE**

Ud over de konkrete pilotforsøg, der er nævnt ovenfor, bør der peges på en række foranstaltninger, som blev anbefalet i hvidbogen, og som normalt gennemføres i regi af *Socrates*-, *Leonardo da Vinci*- og *Ungdom for Europa*-programmerne.

### ***Første anbefalede mål: At tilskynde til tilegnelse af ny viden***

- **Mobilitet:** Ovennævnte programmer gør det hvert år muligt for mere end 250.000 unge at nyde godt af en formativ mobilitet.
- **Anerkendelse af kompetencer:** Meritoverførselssystemet (ECTS – « European Credit Transfer System ») letter anerkendelsen af studier gennemført i udlandet og gør det således muligt at fjerne en af de barrierer, der findes for studerende, der ønsker at tage til udlandet for at studere. Flere medlemsstater er i færd med at tilpasse deres nationale meritssystemer efter ECTS-systemet for at sikre kompatibilitet.
- **Anvendelse af de nye informations- og kommunikationsteknologier** til uddannelsesmæssige formål. I dette øjemed indledte task forceen « Multimediesoftware til undervisningsbrug » i december 1996 et samlet offentligt udbud, der omfattede seks af Kommissionens programmer: *Leonardo da Vinci*, *Socrates*, *Esprit*, *TAP*, *TEN-TELECOM* og *TSER*. Finansieringen af de udvalgte projekter (47 af de 800 modtagne bud) har gjort det muligt at støtte navnlig nyskabelser inden for området multimediesoftware til undervisningsbrug, det være sig teknologiske nyskabelser med henblik på udvikling af nye værktøjer og tjenester, pædagogiske nyskabelser til eksperimentelle uddannelsestjenester eller nyskabelser inden for erhvervsuddannelsesområdet med henblik på at tilskynde til effektivitet såvel som forskellige tilgange. Omkring 500 organisationer og virksomheder deltager i disse projektpartnerskaber, der løb af stabelen i begyndelsen af 1998, og som stadig er i gang.

### ***Andet anbefalede mål: At skabe en tættere forbindelse mellem skole og virksomhed***

I forbindelse med udviklingen af et styrket skole/virksomhedssamarbejde gennem en transnational tilgang under *Leonardo da Vinci*-programmet er **de transnationale mobilitetsaktioner i de grundlæggende erhvervsuddannelser** mangedoblet. På fem år vil omkring 150.000 unge have haft mulighed for at nyde godt af mobilitetsstøtte, det være sig unge lærlinge eller unge i vekseluddannelser, unge arbejdstagere, der søger arbejde, eller studerende. Mere end 50% af budgettet til anden fase af programmet skulle gå til denne mobilitet, idet det fastsatte mål er at få 560.000 unge i de grundlæggende erhvervsuddannelser ud i transnational mobilitet over en syvårig periode (2000 – 2006).

Flere pilotprojekter, der sigter på at skabe tættere forbindelser mellem uddannelsesinstitutioner og virksomheder, har udviklet sig omkring projektet **Ophold i andre europæiske lande som led i vekseluddannelse**, « *Europass* ». Hvad *Leonardo da Vinci II*-programmet angår, er vægten lagt på en meget større deltagelse fra SMV/SMI'er og håndværksbranchen, samtidig med at der fortsat vil blive ydet støtte til udveksling af personale mellem universitet/erhvervsuddannelses-institutter og virksomheder.

*Socrates*-programmet har også fremmet tættere forbindelser mellem skoler og virksomheder ved at støtte **en lang række skole/virksomhedspartnerskaber**. Der er ligeledes blevet gjort en særlig indsats for **uddannelse af lærere og undervisere**, for at de kan få kendskab til virksomhedernes virkelighed. I øvrigt er antallet af praktikophold for studerende ved uddannelser, hvori der er et praktikelement, nået op på 100.000 bare inden for *Socrates*-programmet.

### ***Tredje mål: At bekæmpe udstødelse***

I ønsket om at intensivere kampen mod udstødelse har Kommissionen igangsat et dobbelt initiativ. Dels har den i forståelse med de berørte regeringer givet sin støtte til de lokale

myndigheder til konkretisering af pilotprojekter om «second chance»-skoler med støtte fra *Strukturfondene*, dels har den i forbindelse med *ISPO-aktiviteten* (Informationssamfundsprojekt-kontoret, GD for Informationssamfundet) iværksat **en valorisering og systematisering af de forskellige instrumenter og foranstaltninger til bekæmpelse af udstødelse, der er etableret af medlemsstaterne**. En række fælles nyskabende projekter vil blive igangsat snarest muligt takket være bl.a. støtte fra CONNECT-aktionen, der bl.a. har til formål at afprøve lovende foranstaltninger til bekæmpelse af skolenederlag, og som f.eks. omhandler sociale kompetencer eller endog iværksætterkompetencer hos eleverne.

*Leonardo da Vinci*-programmet finansierer for nærværende et projekt, der har til formål at identificere og kategorisere de kvalifikationer, der er nødvendige for de "lærere, der underviser ved "second chance"-skoler, i en "læseplan". Endvidere vil Strukturfondenes *byområdeaktion i det nye mål 2* såvel som *mål 3 "menneskelige ressourcer"* indeholde flere muligheder.

#### **Fjerde mål: At beherske tre fællesskabsprog**

*Socrates-* og *Leonardo da Vinci*-programmerne har gjort det muligt at finansiere pilotprojekter om temaer, der var prioriteret i hvidbogen. Således har udvælgelsen af projekter, der omhandler udvikling af didaktisk materiale til eleverne og uddannelse af lærerne, været mere målrettet mod:

- **tidlig læring af fremmedsprog** for at fremme de særlige evner, som det er bredt anerkendt, at småbørn har for at lære sprog;
- **undervisning i andre fag ved hjælp af fremmedsprog**, også kaldet flersproget/tosproget undervisning;
- **flersproget forståelse**, der gør det muligt at lære at forstå andre sprog uden som sådan at lære at tale og skrive dem, ved at udnytte lighederne mellem sprog, der tilhører samme sprogfamilie.

Desuden har det været muligt at finansiere følgende projekter:

- en publikation tiltænkt politiske beslutningstagere såvel som det bredere publikum med analyse af de erfaringer, der er blevet gjort inden for området tidlig fremmedsprogsindlæring, og som navnlig fører til identificering af succeskriterier;
- etablering af et støttenetværk (*Euroclit*) for personer, der er aktive inden for undervisningen i andre fag ved hjælp af fremmedsprog, der bl.a. beskæftiger sig med at udgive et tidsskrift og animere et websted (<http://www.euroclit.net>), der indeholder et udvekslingsforum for lærere og en database for didaktisk materiale;
- oprettelse af et websted, der stiller tilgængelig information til rådighed om flersproget forståelse efter afholdelsen af et seminar for eksperter (<http://inalco.fr/recomu/>);
- udgivelse af en vejledning om kvaliteten af metoder og materiale til brug for sprogindlæring; en brochure, der angiver struktur og indhold foreligger;
- udvikling af et virtuelt resourcecenter om fremmedsprogsundervisning og –læring ([Lingu@net-Europa](mailto:Lingu@net-Europa)), som der er flersproget adgang til.

De resultater, der er nået indtil nu, kan anses for at være tilfredsstillende. Ved at kombinere de foranstaltninger, der er rettet mod aktører ude i marken, og foranstaltninger, der er rettet mod politiske beslutningstagere, har hvidbogen bidraget til at sætte fremme af fremmedsprogsundervisning og –læring, der er en langsigtet proces, i centrum af debatten.

Projekterne har i øvrigt bidraget til fremskridt for så vidt angår iværksættelsen af nyskabende tilgange, der er blevet udpeget som prioriterede.

### ***Femte mål: Lige behandling af fysisk investering og investering i uddannelse***

Dette mål figurerer blandt de prioriteter, der er fremhævet for gennemførelsen af *Leonardo da Vinci*-programmet. Således har det i de senere år været muligt at igangsætte projekter, der begunstiger nyskabende tilgange. De har bidraget til:

- **at fremme adgangen til efteruddannelse inden for virksomheden** ved hjælp af strategier og planer for personaleudvikling, individuelle karriereplaner, nye tilgange til arbejdstilrettelæggelsen, der tager højde for nye former for ansættelsesforhold og nye læringsværktøjer;
- at udvikle **partnerskaber mellem uddannelsesinstitutioner**, og navnlig på lokalt og regionalt plan, med henblik på at fjerne de barrierer, der hæmmer adgangen til efteruddannelse for virksomhederne, og navnlig SMV'erne;
- **at inddrage arbejdsmarkedets parter** i udviklingen af investeringsinstrumenter og fælles investeringsinstrumenter.

### **3. LANCERINGEN AF NYE IDÉER OG ERFARINGSUDVEKSLING**

**For så vidt angår mål 1 om « Tilegnelse af ny viden »,** har Kommissionen konstateret, at man i alle de europæiske lande søger at identificere nøgleviden og nøglekompetencer og finde de bedste midler til at erhverve dem, evaluere dem og attestere dem, og den har derfor ladet udføre en række undersøgelser, der gør det muligt at sammenligne og disseminere definitioner, metoder og praksis.

Partnerne i de 18 pilotprojekter, som Kommissionen har igangsat, er i øvrigt overbevist om, at de automatiserede tester bør fremmes, således at det størst mulige antal kundskaber og kompetencer bliver omfattet, men det skal være på et kvalitativt niveau, der sikres på europæisk plan. Kommissionen har tilskyndet pilotprojekternes koordinatører til at se nærmere på, om det er muligt at etablere en **europæisk struktur**, der administreres af koordinatørerne selv, og hvor de bl.a. vil blive ansvarlige for kvalitetssikringen af eksisterende eller fremtidige projekter.

**I forbindelse med gennemførelsen af mål 2 om « Tættere forbindelse mellem skole og virksomhed »** vedtog Rådet den 21. december 1998 en beslutning, der sigter på at fremme *europæiske vekseluddannelsesforløb*, herunder lærlingeuddannelse. Den fastsatte indholdet og de fælles principper, som *de europæiske erhvervsuddannelsesforløb* skal følge, og etableringen af « EUROPASS-uddannelsen ». EUROPASS-uddannelsen er et fællesskabsdokument, der attesterer, at der er blevet gennemført et europæisk forløb. 1999 har været det forberedende år. Iværksættelsen finder sted fra 1. januar 2000.

Den tilgang, der peges på i beslutningen, skal udvikles for alle former for mobilitet, der omfatter personer i vekseluddannelse, herunder lærlingeuddannelse, uanset hvilke rammer mobiliteten indgår i. For Europass' vedkommende forbliver *Leonardo da Vinci*-programmet for nærværende det prioriterede instrument for udvikling af europæiske forløb, enten i form af pilotprojekter eller navnlig i form af praktik- og udvekslingsprogrammer uden for den sags skyld at udelukker andre rammer.

**For så vidt angår mål 3 om «Bekæmpelse af udstødelse»,** har **Kommissionen** afholdt en række møder for at muliggøre **møder mellem ansvarlige for « second chance »-skoler**. Der har fundet adskillige tematiske seminarer sted, der har gjort det muligt at lancere nye idéer og bringe dem ud i livet i samarbejdsprojekter, der f.eks. handler om iværksætterier for unge

marginaliserede og udvikling af et europæisk niveau for softwareprogrammet 'Job Connect' (software til brug for vejledning om arbejdsmarkedet) eller forberedelse af en udviklingsplan for et 'CVCART'-software (der omfatter nye mere interaktive og dynamiske metoder til identificering og valorisering af kompetencer). Disse afventer fællesskabsfinansiering for at kunne komme i gang.

Den aktuelle udfordring består rent faktisk i at give disse skoler en europæisk dimension ved hjælp af transnationale udvekslinger for lærere og unge og i at tilrettelægge **kulturelle og sportslige arrangementer for eleverne** såsom sportsturneringer for elever ved « second chance »-skoler.

Et væsentligt skridt er ligeledes taget ved **en elektronisk systematisering af de forskellige pilot-websteder**, der gør det muligt for den enkelte skole at have sin egen « site Master », og der leveres ligeledes en **database**, der gør det muligt at evaluere og sammenligne dataene fra de forskellige skoler. Endelig bør det understreges, at Kommissionen for nylig har udarbejdet et **nyhedsbrev for unge**, hvortil eleverne fra de forskellige skoler har sendt bidrag, såvel som en **støttevejledning** om etablering af en « second chance »-skole.

**For så vidt angår mål 4 om « Beherskelse tre fællesskabssprog »**, har Kommissionen holdt møder med **ekspertgrupper** med henblik på at reflektere over prioriterede foranstaltninger til udvikling af hver enkelt af de udvalgte temaer (se temaliste i bilag III). Ud over disse ekspertmøder er der blevet afholdt flere seminarer. Således blev der afholdt en konference, hvori deltog både eksperter i tidlig fremmedsprogsundervisning og beslutningstagere, som ellers sjældent mødes. Den gav anledning til en meget interessant debat. De offentliggjorte mødedokumenter er blevet dissemineret til et bredt publikum.

Der er blevet afholdt et seminar med deltagelse af den begrænsede ekspertise, der endnu er til rådighed omkring flersproget forståelse. Resultaterne af dette er sammenfattet i en publikation og har ligget til grund for udviklingen af et websted (jf. punkt 2 ovenfor), og de har i alt væsentligt bidraget til at udvide debatten om emnet og igangsætte yderligere projekter. Der vil hurtigt kunne gøres status over det arbejde, der er gjort siden det første seminar, og det vil helt bestemt gøre det muligt at komme videre med udviklingen af en strategi for emnet.

På samme måde har flere konferencer og seminarer, der er blevet afholdt om undervisning af andre fag ved hjælp af fremmedsprog, og som har sluttet sig til udviklingen af et støttenetværk (se punkt 2 ovenfor), gjort det muligt at disseminere oplysninger og udvikle denne tilgang.

Et websted om nyskabende fremmedsproglæring er åbnet på Europa-serveren og giver adgang til oplysninger om talrige initiativer, som Kommissionen har taget inden for dette område.

**For så vidt angår mål 5 om «Lige behandling af fysisk investering og investering i uddannelse»**, havde Kommissionen af hensyn til emnets komplekse karakter igangsat en undersøgelse, der havde til formål at **udarbejde en fortegnelse over de skatte- og regnskabsmæssige bestemmelser, der gælder i denne henseende i medlemsstaterne**. Det felt, der var omfattet af undersøgelsen, vedrørte både virksomhedernes og arbejdstagernes individuelle investeringer – en dimension, der er så meget desto mere nødvendig, eftersom tilegnelsen af kompetencer gennem hele livet kræver af arbejdstagerne, at de spiller en aktiv rolle i udviklingen af deres egne kompetencer.

På basis af de foreløbige resultater af denne undersøgelse blev der i maj 1998 afholdt en **ekspertworkshop**, der forsamlede eksperter fra organisationer, der har udarbejdet en ekspertrapport inden for dette område (såsom OECD), og repræsentanter for arbejdsmarkedets parter. Denne ekspertworkshops væsentlige konklusion var følgende : « Der bør ydes lige behandling til investeringer i menneskelige ressourcer ved at tildele **materielle og immaterielle faktorer lige stor betydning til trods for de vanskeligheder, der naturligt**

**følger af denne type investering**, hvis effekt, der er vanskelig at fastslå, generelt fordeler sig mellem flere aktører (virksomheder, individet og samfundet)». I øvrigt nævner den europæiske strategi for beskæftigelsen, der blev til ved Det Europæiske Råds ekstraordinære møde i Luxembourg i november 1997, udtrykkeligt nødvendigheden af at undersøge spørgsmålet om incitament og navnlig skattemæssige incitament for at fremme investeringerne i menneskelige ressourcer.

Kommissionen undersøger for nærværende muligheden for at udvikle en politisk ramme med henblik på at yde en samordnet støtte til en række initiativer, der vil kunne identificeres på fire niveauer:

- Fremme af udviklingen af menneskelige ressourcer som virksomhedsstrategi (*ressourceforvaltningsdimensionen og den mikroøkonomiske dimension*) ved hjælp af f.eks. benchmarking for så vidt angår bedste praksis i virksomhederne i forhold til deres konkurrenceevne eller indikatorer, der angiver dels omkostningerne i forbindelse med disse investeringer, dels udbyttet for virksomhederne og deres arbejdstagere.
- Forbedret adgang til finansmarkederne (*kapitalmarkedsdimensionen*) og nærmere bestemt til finansieringskilderne ved en forbedret information om virksomhedens «rigdom» målt i immateriel kapital og dens investeringer i menneskelige ressourcer (f.eks. årsregnskaber på frivillig basis). Transnationale samarbejdsnetværk ville f.eks. kunne bidrage med at etablere sammenlignelige metoder ud over de traditionelle regnskaber.
- Styrkelse af beskæftigelsen og væksten ved udvikling af de menneskelige ressourcer (*den fiskale og makroøkonomiske dimension*), ville kunne nyde gavn af kvalitative og kvantitative makroøkonomiske indikatorer, der henregner de forskellige udgifter og indtægter til private og sociale niveauer ved brug af fællesskabsstatistik, der i højere grad bør indregne oplysninger vedrørende immaterielle investeringer. Det ville desuden være nyttigt med udveksling af bedste praksis i den fiskale politik, der fremmer investering i uddannelse.
- Udviklingen af medfinansieringsmekanismer for livslang uddannelse (*arbejdsmarkedspardimensionen*) bør fremmes i overensstemmelse med de forskellige involverede parters interesser og ved brug af princippet om fælles ansvar. I denne sammenhæng ville der kunne udvikles og forhandles gennemsigtige finansieringsformer, og begrebet investering spredt over tid under fleksible arbejdsbetingelser vil kunne konkretiseres.

### **III. HVIDBOGENS METODOLOGISKE BIDRAG TIL GENNEMFØRELSEN AF NYSKABELSER**

De resultater af gennemførelsen af hvidbogen, der er konstateret ved udgangen af 1999, gør det muligt at se nærmere på den metode, der er valgt for at nå frem hertil. Den fulgte metode befinder sig rent faktisk på tre forskellige niveauer: hos fællesskabsinstanser, i medlemsstaterne og hos individet selv. Nyskabelsen kan kun være en succes for skabelsen af et kundskabernes Europa, hvis den på én gang involverer Den Europæiske Union, medlemsstaterne og de forskellige berørte nationale og lokale organisationer og navnlig den pågældende unge eller voksne selv i forhold til dennes egne personlige behov.

## 1. FÆLLESSKABSINSTANSERNES BIDRAG TIL NYSKABELSE

Ifølge traktaten er det Kommissionens rolle at foreslå foranstaltninger under fuld hensyntagen til subsidiaritetsprincippet. Når den foreslog forsøg, der konkretiserede de mål, der var fastsat i hvidbogen, var Kommissionen nyskabende og har måttet **svare på spørgsmål af forskellig karakter**.

Den har måttet forklare betydningen af det problem, den ville give sig i lag med, det relevante ved de foranstaltninger, den foreslog, og nødvendigheden af, at der blev reageret på problemet fra europæisk plan.

Selv om der i det store og hele var bred enighed både blandt fællesskabsinstanser og medlemsstater om de mål, der var identificeret i hvidbogen, nødvendiggjorde de foreslåede foranstaltninger uundgåeligt en række afklaringer af begreber og tilgange, hvilket har gjort, at visse forsøg er blevet forsinkede. Ikke desto mindre blev det dog til sidst muligt efter en bred debat at komme videre med de forskellige mål og dette i fuld respekt for subsidiaritetsprincippet.

Kommissionen har ligeledes påvist merværdien af at **vælge det europæiske plan**, når der skulle handles. Hvis dette måtte være helt tydeligt, når det gælder iværksættelsen af europæiske vekseluddannelsesforløb eller aktioner til tilskyndelse af transnational mobilitet, så er dette ikke i ligeså høj grad tilfældet, når det gælder forsøg som de automatiske tester til evaluering og validering af viden eller "second chance"-skolerne. Ved at tilskynde til disse nyskabelser har den rent faktisk bidraget til lige fra begyndelsen og lige med det samme at give dem en europæisk dimension. De ansvarlige har derved kunnet nyde gavn af møder og transnationale udvekslinger og således kunnet drage fordel af eksempler på bedste praksis og reducerede udviklingsomkostninger. Med henblik på at identificere det, der f.eks. kan være et eksempel på et « nyskabende initiativ inden for fremmedsprogsundervisningen og – læringen » har den i samarbejde med medlemsstaterne kunnet udarbejde en liste over fælles karakteristika og kriterier, som disse projekter skulle opfylde. Kommissionen står således som **garant for kvaliteten** i de forsøg, den tilskynder til.

Kommissionen har til enhver tid handlet i fuld respekt for det enkelte projekts egenart, der følger af dens miljø, og den har bestræbt sig på at yde **en effektiv hjælp** til nyskabelserne. Denne hjælp har antaget forskellige former.

I den udstrækning, der var tale om at lave nyskabelser, har den søgt **al den ekspertise**, der var til rådighed. Den har støttet sig til grupper af eksperter på højt niveau. Den har henvendt sig til konsulenter valgt blandt de bedste specialister inden for de pågældende problemfelter. Den har tilrettelagt seminarer og kollokvier, der har gjort det muligt for forskere og aktører at sammenligne deres initiativer. Den har ligeledes rekvireret undersøgelser, som den har fået offentliggjort og dissemineret.

Gennemgående har Kommissionen ydet al den hjælp, som dens finansielle formåen har tilladt den, til **informationsspredning** i forbindelse med igangsættelse af projekter, til **opfølgning** og til **spredning af resultaterne**, når de første elementer forelå. Denne systematiske informationskampagne, der er blevet gennemført ved hjælp af multimedier, bl.a. i form af websteder og elektroniske net, har gjort det muligt for de projektansvarlige og aktørerne at sammenligne og berige deres initiativer.

## 2. SAMARBEJDET MED MEDLEMSSTATERNE

Gennemførelsen af nyskabelser er gennemgående foregået i samarbejde med medlemsstaterne. Medlemsstaternes repræsentanter, de forskellige komitéer og udvalg, herunder Uddannelsesudvalget, samt generaldirektørerne for erhvervsuddannelse er blevet regelmæssigt informeret og konsulteret om den bedste måde at iværksætte forsøgene på.



Definitionen af begreberne og deres særlige egenskaber er fastsat i fællesskab. I visse tilfælde, såsom tildelingen af kvalitetsmærket, er ansvaret for iværksættelsen af det på nationalt plan endog blevet decentraliseret og overladt til landets myndigheder.

Med henblik på at gennemføre initiativerne har Kommissionen kunnet henvende sig til **de lokale myndigheder, de forskellige beslutningstagere og alle de ansvarlige** på institutioner, universiteter, i virksomheder og foreninger ude i det virkelige liv for at få deres samarbejde og støtte. Den har frivilligt prioriteret **en smidig og fleksibel tilgang**, idet den til enhver tid har bestræbt sig på at tage højde for de egenskaber, der karakteriserede det enkelte projekt og dets miljø.

Kommissionen har ofte valgt en dobbelt indfaldsvinkel, idet den samtidig med, at den har igangsat forsøg, har indsamlet og udnyttet **de foranstaltninger, der allerede fandtes i medlemsstaterne**. Det er tilfældet med de metoder til validering af kompetencer, der allerede eksisterede i medlemsstaterne, og som ikke kun er automatiske evaluerings- og valideringstester. Det er ligeledes tilfældet med den «anden søjle», der gør rede for betydelige eksempler på foranstaltninger, der er iværksat i medlemsstaterne for at bekæmpe social udstødelse af unge, der har forladt skolesystemet. Den har systematiseret disse eksisterende ordninger, hvilket har været med til at fremme erfaringsudvekslinger og transnationale samarbejdsprojekter.

### 3. HENSYNTAGEN TIL DEN ENKELTES FORVENTNINGER OG BEHOV

Den centrale plads, som individet indtager, og hensyntagen til dennes særlige behov udgør det mest originale element i de initiativer, der er foreslået i hvidbogen og respekteret af alle de berørte aktører i forbindelse med dens gennemførelse.

**Unge som voksnes nye behov i kundskabernes Europa** er blevet undersøgt konkret, og de foranstaltninger, der er blevet igangsat, har haft som primære mål at opfylde disse behov for livslang uddannelse, genindslusning i samfundet, bedre sprogkundskaber m.v. Disse nyskabelser har kun en nytteværdi, hvis de modsvarer nogle reelle forventninger, og rent faktisk bliver anvendt. Men man kan tilskynde til og stimulere deres anvendelse. Folk skal **motiveres til at udvikle deres viden til det højest mulige niveau og holde den ajour igennem hele livet**. I øvrigt er incitamentet til at lære kun reelt, hvis indsatsen nemt og systematisk kan måles.

Projekterne har søgt at foreslå alle **individualiserede forløb**. Det er individerne selv, der skal være aktørerne og ansvarlige for deres egne aktiviteter. Således skal metoderne til evaluering af viden og kompetencer gøre det muligt at indføre en større individuel medbestemmelse i opbygningen af en kvalifikation, gengive deltageren smag for uddannelse og tilskynde til livslang læring. I det europæiske vekseluddannelsesforløb foregår indlæringen på grundlag af deltagerens egen uddannelsesplan. I "second chance"-skolerne har man systematisk søgt at individualisere forløbene, og de unge har nydt gavn af en individuel modtagelse, hvor deres kompetencer, behov og forventninger er blevet evalueret. De har selv været med til at bestemme deres uddannelsesforløb og er blevet opfordret til at påtage sig hele ansvaret for det.

**Den Europæiske Volontørtjeneste** tilbyder ligeledes de unge en mulighed for at vælge en original måde at tilegne sig sociale og personlige kompetencer på, der kan lette deres overgang til arbejdslivet og borgerlivet. Omkring halvdelen af de unge volontører ser deres europæiske volontørtjeneste som et middel til at få en reel erfaring med arbejdsliv og selvstændighed. Den erfaring, de hermed får, kan måles, attesteres eller udvikles ved et "fremtidskapital"-projekt, hvortil den unge kan modtage fællesskabsstøtte ved afslutningen af sin volontørtjeneste. Der er her tale om en foranstaltning "efter mål", der skal fremme den unges evne til personligt initiativ i hans/hendes personlige forløb.

For hver enkelt foranstaltning har **rammerne, lærernes, undervisernes og vejledernes kvalitet såvel som valget af aktive pædagogiske metoder** været genstand for en særlig omhu. Således har de unge på "second chance"-skolerne nydt gavn af en personlig opfølgning ved en vejleder, der har evalueret de fremskridt, der er gjort (herunder adfærdsmæssigt). Et andet eksempel er den succes, som det europæiske vekseluddannelsesforløb har haft, hvor indlæringen er stærkt afhængig af, hvor god den pædagogiske vejleder og den personlige støtte er, som denne kan yde deltageren. Fremmedsprogsundervisningen og -læringen er ligeledes stærkt afhængig af, hvor gode lærerne og underviserne er, og det er denne kvalitet, fællesskabsaktionerne systematisk forsøger at fremme.

Individualiseringen af uddannelsen støttes af den væsentlige rolle, der er givet de nye informations- og kommunikationsteknologier, hvad enten det er for selv at kunne evaluere egen viden og egne kompetencer på Internettet, eller det er for at fuldføre en uddannelse. Således er der inden for "second chance"-skoleområdet indført software til indlæring af grundlæggende kompetencer (læse, skrive, regne) og ligeledes til vejledning af de unge på arbejdsmarkedet (softwaret "*Job connect*"», der er udviklet af "second chance"-skolen i Leeds).

## KONKLUSION

Gennemgangen af de resultater, der er nået indtil nu med gennemførelsen af hvidbogen, gør det muligt at pege på et lang række fremskridt. Nyskabende fællesskabsforsøg og -foranstaltninger har bidraget meget aktivt til etableringen af et kundskabernes Europa. Kommissionen vil i samarbejde med medlemsstaterne fortsat uddybe overvejelserne ved at støtte sig på undersøgelser, seminarer og ekspertrapporter. Der vil, når tiden er inde, blive afholdt kollokvier for at redegøre for endelige evalueringer af forsøg, og drøftelserne med medlemsstaterne vil blive fortsat om de forskellige gennemførte forsøgs komparative meritter.

I øvrigt indfører bestemmelserne for anden fase af *Socrates-* og *Leonardo da Vinci*-programmerne og det nye ungdomsprogram (der integrerer *Den Europæiske Volontørtjeneste* og *Ungdom for Europa*) nye områder inden for almen uddannelse og erhvervsuddannelse, i det formelle såvel som det uformelle system, der skal muliggøre tilegnelse af ny kundskaber og kompetencer for alle grupper af europæiske borgere. Andre nyskabende tiltag, som f.eks. "Det fleksible universitet" eller "Morgendagens skole", der iværksættes inden for rammerne af forskningsprogrammet "Teknologi i informationssamfundet", følger samme ligne. Beslutningen om at fremme europæiske vekseluddannelses- og lærlingeforløb er blevet vedtaget. Andre retlige tekster er ligeledes i støbeskeen eller i beslutningsfasen. Kommissionen har således ved bl.a. at lade sig inspirere af hvidbogen kunnet give nyskabelsen dens fulde plads.

Europæerne opfordres til altid at være nyskabende. Kommissionen vil støtte dem heri. Det er ude i videns- og kompetencefeltet, at fremtidens kampe vil blive vundet.

**Bilag I****AUTOMATISKE TESTER TIL EVALUERING  
AF VIDEN OG KOMPETENCER**

<b>IGANGVÆRENDE PROJEKTER</b>	<b>OMRÅDE</b>	<b>MEDFINANSIE- RET AF:</b>
AEVEM	Matematik	Leonardo
MAC	Fysik	Leonardo
EVALING	Skriftlig udtryksfærdighed	Leonardo
ECDL	Edb	Leonardo
MAPS	Nøglekompetencer	Leonardo
MESAS	Marketing	Leonardo
Bankkompetencekort	Bankvæsen	Leonardo
REPERES	Kundeservice	Leonardo
MECAM	Montage	Leonardo
MEDIA-EVAL	Industrielle processer	Leonardo
TEBE	Biologi	Socrates
EACC	Kemi	Socrates
ISOCRATES	Jura	Socrates
Vandprøve	Miljø/vand	Socrates
Ernæring og miljølære	Ernæring/miljø	Socrates
Statistik for ingeniører	Statistik	Socrates
Geografi	Geografi	Socrates
DIALANG fællesskabssprog) (15	Sprog	Socrates

**Bilag II****« SECOND CHANCE »-SKOLER****(Status)**

<b>Land</b>	<b>By</b>	<b>Antal elever (antal ved starten og maksimal kapacitet)</b>	<b>Projektstart</b>
<i>Frankrig</i>	Marseilles	60 –400	I gang (nov. 97)
	Bordeaux	50 – 150	2000
<i>Spanien</i>	Bilbao	40-150	I gang (nov. 97)
	Barcelona	300	I gang (nov. 98)
<i>Italien<sup>11</sup></i>	Catania	60	I gang (feb. 99)
<i>Tyskland</i>	Halle	50	I gang (nov. 97)
	Køln	150-600	I gang (nov. 97)
<i>Finland</i>	Hameenlinna	100-100	I gang (nov. 97)
<i>Portugal</i>	Seixal	60	Januar 2000 (ESF-finansiering er endnu ikke bekræftet)
<i>Grækenland</i>	Athen	80	Eftersommeren 1999
<i>Det Forenede Kongerige<sup>12</sup></i>	Leeds	50 - 300	I gang (marts 98)
<i>Danmark</i>	Svendborg	15-20	Ved udgangen af 1999
<i>Nederlandene</i>	Heerlen	30-100 (ubekræftet)	I gang (april 99)
<i>Sverige</i>	Norrköping	30 - 100	I gang (jan. 99)
<i>Luxembourg</i>	Endnu ikke besluttet	Endnu ikke besluttet	Iværksættelsen af et pilotprojekt er fastsat i regeringsaftale.

Det enkelte projektsted er udvalgt af den pågældende medlemsstat efter forslag fra EF. Kommissionen har i alt modtaget mere end 90 **uopfordrede interesetilkendegivelser** fra lokale myndigheder. Der var navnlig en stærk interesse i Det Forenede Kongerige (25), Frankrig (17), Spanien (10), Tyskland og Italien (7 hver).

<sup>11</sup> Der er planer om etablering af et nationalt netværk.

<sup>12</sup> Der er planer om etablering af et nationalt netværk bestående af 20-30 byer. Deltagerne fra 'New Start'-programmet deltager ligeledes.

## Bilag III

### PRIORITEREDE TEMAER FOR UDVIKLING AF FREMMEDSPROGSLÆRINGEN

- **Tidlig fremmedsproglæring:** ud over et ønske om at benytte sig af små børns særlige evner til at lære sprog, som er dokumenteret til fulde, gør en tidlig indlæring det muligt at frigøre ressourcer til fortsættelse af indlæringen på et senere tidspunkt.
- Undervisning i andre fag ved hjælp af fremmedsprog, også kaldet **flersproget/tosproget undervisning:** et lært sprog kan efter et stykke tid anvendes som læringsværktøj.
- **Flersproget forståelse:** at lære at forstå andre sprog uden som sådan at lære at tale og skrive dem (udvikling af delvise kompetencer) ved at udnytte ligheder mellem sprog i samme sprogfamilie. Denne tilgang gør det nemmere at udvide antallet af kendte sprog, idet man tager udgangspunkt i allerede kendte/lærte sprog og udgør en nyskabende indgang til tilegnelsen af "komplette" kompetencer.
- Evalueringen af **læringsmetodernes og –materialets kvalitet:** som følge af de meget forskellige læringsmetoder og –materialer har det vist sig stadig mere nødvendigt at finde frem til et værktøj, der gengiver kvalitetsindikatorer for udviklere og brugere.
- **Informationsudveksling,** etablering af et virtuelt ressourcecenter: forøgelsen af sprogundervisnings- og læringsressourcerne har skabt et behov for en mere struktureret informationsudveksling.
- **Sprog og kultur :** dette tema går på tværs af de andre.

To andre komplementære temaer er blevet identificeret i forbindelse med debatten om hvidbogen: **sproglærerne** og **voksnes** sprogindlæring.